

Ikäihmisten asuinturvallisuus

24.9.2024 Anja Aatsinki

HELSINGIN PELASTUSLIITTO
HELSINGFORS RÄDDNINGSFÖRBUND

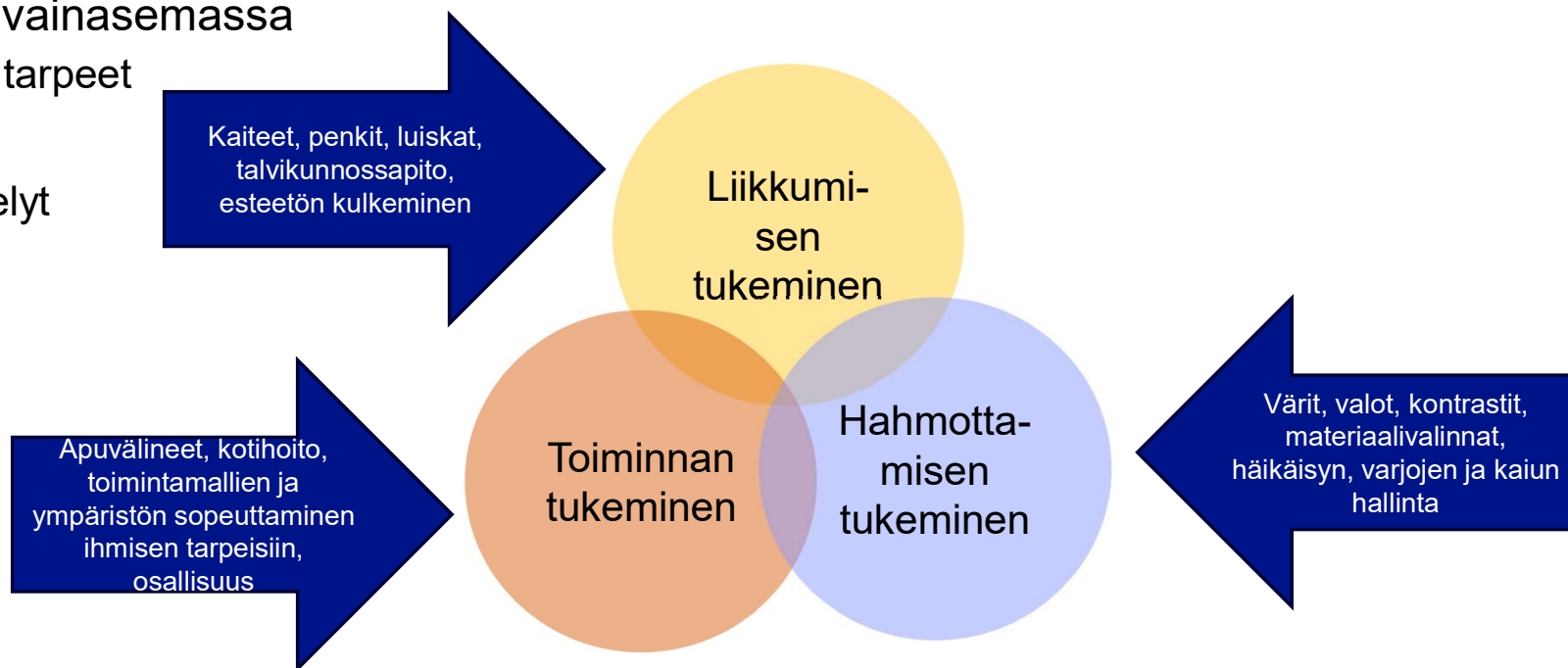
Kun toimintakyky heikkenee

- Toimintakykymme riippuu siitä, miten yhteensopivia olemme ympäristömme kanssa
 - Hyvin suunniteltu ympäristö kompensoi toimintakyvyn heikentymistä ja hyvä toimintakyky taas antaa anteeksi ympäristön heikkouksia
 - Tämän takia toimintakyvyn heikkenemisen ennakointi on hyvin tärkeää, ei voi luottaa siihen että “ennenkin on pärjätty”. Sinnitellessä ennakoivat ratkaisut jäävät tekemättä, ja kotona pärjäämisen aika todennäköisesti vain lyhenee.
- Käytännössä ikääntymisen mukanaan tuomiin riskeihin vastataan joko sopeuttamalla omia elintapoja vallitsevaan ympäristöön ja/tai vaikuttamalla ympäristön olosuhteisiin
- Asumiseen käytettävät tilat eivät välttämättä ole sopivia toimintakyvyn heiketessä
- Suunnittelu ja rakentaminen tapahtuu yleensä “normaalin” toimintakyvyn ehdoilla
- Esteettömyysdirektiivin mukainen esteettömyys on laajempi käsite, kuin pelastuslain mukainen esteettömyys (asunnosta poistuminen)

Ikääntymisen huomioiminen turvallisuuden ylläpidossa

- Terveystietojen kerääminen ei ole sallittua
 - Ei saa pitää henkilörekisteriä ihmisistä, joiden toimintakyky on alentunut
- Avoin keskustelu avainasemassa
 - Asukaslähtöiset tarpeet
- Osallistaminen
 - Turvallisuuskävelyt

Tulipalon riskin suuruus kasvaa

- Tulee huomioida, että tavalliset asuinrakennukset rakennetaan siitä lähtökohdasta, että niissä asuu ihmisiä, jotka pystyvät omatoimisesti poistumaan
 - Pitää pystyä poistumaan joko itsenäisesti tai pelastushenkilöstön avustamana
- Käytännössä tulipalosta pelastuminen edellyttää kykyä poistua
 - Tulipalo saavuttaa täyden palamisen vaiheen keskimäärin 6-7 minuutissa. Apu ei välttämättä ehdi siihen mennessä paikalle
- Kun poistumiskyky ja kyky esimerkiksi ryhtyä alkusammutukseen alentuu, tulipalojen ennaltaehkäisyyn sekä nopean avun hälyttämisen merkitys korostuu
- Todennäköisyys kasvaa
 - Muistisairaudet
 - Havainnointikyvyn lasku
- Seurausten vakavuus kasvaa
 - Kyky sammuttaa ja poistua turvallisesti alenee
- Koskee myös muita riskejä, kuten tapaturmia

Piha-alue ja sisäänkäynti

- Sisäänkäynnin toimivuudella on suuri merkitys
 - Valaistus, hahmotettavuus
 - Luiskat
 - Penkki lähellä
 - Onko ovesta helppo kulkea? (Onko raskas avata, pysyykö auki, mahtuuko apuvälineen kanssa jne.)
 - Sulkeutuuko luotettavasti, pakkautuuko talvella lunta väliin
- Ulkovalaistus
 - Ohjaa kulkua, ehkäisee tapaturmia, luo turvallisuuden tunnetta, ehkäisee ilkivaltaa
- Kulkureitit
 - Materiaalivalinnat, kontrastit, jyrkkyys, muu kunto
- Taloyhtiön alue on myös “portti” ulkomaailmaan, joka vaikuttaa myös siihen, miten saavutettava muu elinpiiri ikääntyneelle on (esim. pääsy lähipalveluiden piiriin)

Oman asunnon turvallisuus

- Valosuunnittelu asunnossa
 - Valoa sinne, missä sitä tarvitaan
 - Valo auttaa hahmottamaan kukureittejä
 - Lämpimät sävyt tukevat hahmottamista
- Kontrastit ja värierot
 - Värikkäät kahvat
 - Värikkäät merkit painikkeissa
 - Kontrastit auttavat hahmottamaan tasoeroja (esim. portaiden materiaalivalinta)
 - Häikäisy, kaiun ja varjojen hallinta
- Asiat tarkoituksen mukaisilla paikoilla ja riittävästi säilytystilaa
 - Sopiva korkeus, helposti saatavilla
 - Mahtuuko toimimaan myös apuvälineiden kanssa? (tarve saattaa vaihdella)
 - Yleinen järjestys, turvalliset ja tilavat kulkureitit
- Näkymä ulos auttaa orientoitumaan aikaan ja paikkaan
- Toimintaa tukevat ratkaisut
 - Liukesteet
 - Kiukan suojaus
 - Apuvälineet
 - Matot, jotka eivät rullaudu
 - Tuoli eteisessä
 - Kaiteet ja muut tuet
- Turvallisuustekniikka
 - Ennaltaehkäisevä ja varoittava tekniikka entistä merkityksellisempää
 - Liesivahti
 - Palovaroitin
 - Vuotokaukalot ja -hälyttimet
 - Hätätilanteessa käytettävä tekniikka
 - Turvarannekkeet
 - Alkusammutuskalusto
 - Asuntosprinklerit
- Huomioitava moniaistisuuden merkityksen kasvu

Väestönsuojat

- Jokaisella väestönsuojalla tulee olla käyttööntosuunnitelma
- Käyttööntosuunnitelmassa kuvataan konkreettisesti, kuinka suoja otetaan käyttöön 72h aikana paikalla olevien asukkaiden toimesta
- Asukkaiden ikärakenne on syytä ottaa huomioon
- Onko käyttöönotto ylipäätään mahdollista omalla porukalla?
- Ennakointi
 - Mitä suojassa säilytetään? (ei turhia ja/tai painavia asioita)
 - Apuvälineet tavaroiden siirtoon (esim. pumppukärryt)
- Avoin keskustelu avun tarpeesta
- Kun annetaan käsky siirtyä suojiin, kierretään ovilla ja varmistetaan, että apua tarvitsevat saavat apua
- Suojautumistilanteessa huomioiminen?
 - Tuolit, makuupaikat
 - Kotivara

Ikäinstituutin asuinympäristön turvallisuuskävelyn tarkistuslista

- Turvallisuuskävelyn tarkistuslista, jossa on huomioitu erityisesti iäkkäiden asukkaiden kokemukset ja tarpeet
- Listaa voivat käyttää asukkaan itsensä lisäksi eri tahot taloyhtiöistä viranomaisiin, järjestöihin ja omaisiin
- Huomioitu liikkumisen turvallisuus ja vuorovaikutus toisten kanssa
- Käsittelee ympäristöä myös laajemmin
- Sisältää myös ohjeet järjestämiseen
- <https://www.ikainstituutti.fi/turvallisuus/>

3. Kulkureitti pihalle tai lähialueella tai lähiympäristössä
(Nimeä kohde): _____

Käytän aluetta:
 Päivittäin
 Muutamana kerran viikossa
 Harvemmin

Kyllä Jossain määrin Ei

Reitillä on helppo kulkea			
Reitti on riittävän leveä			
Reitillä voi kulkea rullaattorin tai pyörätuolin kanssa			
Reitin pinta on tasainen ja kova (ei kuoppia tai kohoumia)			
Reitillä on hyvä pito (se ei ole liukas)			
Reitti on talvisin aurattu ja hiekoitettu			
Reitin varrella on riittävästi penkkejä			
Opasteet ovat selkeitä			
Reitti on hyvin valaistu			
Uskallan käyttää reittiä myös iltaisin			

Lisätietoja: _____

Kulkureittien huolenaiheet:

Kyllä Jossain määrin Ei

Reitillä on häiritsevää melua			
Reitillä on liikkumista haittaavia esteitä, kuten pysäköityjä autoja tai pyöriä			
Muut kulkijat, kuten autoliikenne, pyöräilijät tai potkulautailijat, vaarantavat liikkumistani			
Pelkään kaatuvani kävellessäni reitillä			
Pelkään eksyväni reitiltä			

Lisätietoja: _____

Kiitos!

HELPE

www.helpe.fi

HELSINGIN PELASTUSLIITTO
HELSINGFORS RÄDDNINGSFÖRBUND